

B.ECO 13/12/2024

Time: 3 Hours

Marks: 100

N. B. 1. All questions are compulsory.

2. Figures to the right indicate full marks.

1. A. Select the best answer from the given options and rewrite the statement (Any Ten) 10

1. The fiscal deficit rose to _____ percent of GDP in 1991.
  - a. 7.7%
  - b. 22.7
  - c. 12.7
  - d. 10.7
2. Free education between age category of 6 to 14 years was made fundamental right under _____ Act.
  - a. RTA
  - b. RTE
  - c. RTB
  - d. RTT
3. National Health Policy 2017 aimed to increase life expectancy to _____ years by 2025.
  - a. 50
  - b. 60
  - c. 70
  - d. 80
4. At _____ the government sells food grains at fair shops/ ration shops
  - a. MSP
  - b. Procurement Price
  - c. issue price
  - d. MRP
5. Kisan Credit Card was introduced by _____
  - a. RBI
  - b. NABARD
  - c. SBI
  - d. Co-operative Bank
6. The objective of _____ was to maintain sufficient buffer stocks in the country.
  - a. FCI
  - b. IFCI
  - c. FCCI
  - d. PDS
7. Industrialisation involves _____
  - a. Technology innovation
  - b. social changes
  - c. relative decline in share of agriculture in the GDP
  - d. all the above
8. Disinvestment involves _____.
  - a. domestic investment by government
  - b. preventing private investment
  - c. encouraging investment abroad
  - d. reducing government equity in public sector units
9. Which of the following is not one of the major causes of industrial pollution in India?
  - a. Use of organic fertilizers
  - b. Use of outdated technology
  - c. Inefficient waste disposal system
  - d. Poor implementation of policies and laws
10. Which one of the following schemes was introduced under operational Technology?
  - a. ATMs
  - b. Mobile banking
  - c. Electronic fund transfer (EFT)
  - d. All the above
- 11 The RBI was nationalised in _____.
  - a. 1945
  - b. 1949
  - c. 1935
  - d. 1952
12. Money Market helps the RBI in implementation of _____ policy.
  - a. financial
  - b. Monetary
  - c. Budgetary
  - d. Social

1. 1. B. State whether the following statements are True or False. (any ten) 10

1. Pranav Mukherjee was the union finance minister at the time of implementation of New Economic Policy, 1991.
2. Economic growth is a qualitative concept.
3. Atal Pension Yojana provides pension to workers in the organised sector.
4. It is necessary to bring a change in attitude among the Indian farmers.
5. The cropping intensity increases with multi-cropping.
6. Committee for agricultural cost and prices is the full form of CACP.
7. Majority of MSMEs in India are medium enterprises
8. Use of inorganic fertilizers cause water pollution.
9. The Service sector is also known as secondary sector.
10. 14 banks were nationalised in 1969.
11. A healthy Insurance sector is a very important for Indian economy.
12. NSE stands for National Securities Exchange.

2. Answer any two of the following. 15

- a. Explain rationale for the New Economic Policy 1991.
- b. Examine the Government of India's policies and programs for education.
- c. What are the various advantages of the foreign direct investment to the host countries?

3. Answer any two of the following. 15

- a. Explain the implications of the national agriculture policy 2000.
- b. What are the sources of agriculture finance?
- c. Discuss the recent development in agricultural marketing.

4. Answer any two of the following. 15

- a. Discuss the recent policy initiatives for MSME sector.
- b. Explain the features of competition act 2002.
- c. Discuss causes of industrial pollution in India.

5. Answer any two of the following: 15

- a. Explain recent trends in commercial banking.
- b. Discuss the main features of Indian Money Market.
- c. Explain the role of SEBI.

6. Write short notes on any four. 20

- a. Sustainable Development Goals
- b. Make in India
- c. Role of NABARD
- d. Measures to control Pollution
- e. Challenges of insurance industry
- f. Structure of Capital Mark

ड.वरील सर्व

- ८) निर्गुतवणुकीत _____ अभिप्रेत असते.
 अ. सरकारद्वारे देशांतर्गत गुंतवणूक   ब. खाजगी गुंतवणूक रोखणे
 क. परदेशात गुंतवणुकीला प्रोत्साहन   ड. सार्वजनिक क्षेत्रातील सरकारी भागभांडवल कमी करणे
- ९) खालीलपैकी कोणते भारतातील औद्योगिक प्रदूषणाचे प्रमुख कारण नाही?
 अ. सेंद्रिय खतांचा वापर   ब. कालबाह्य तंत्रज्ञानाचा वापर
 क. कचऱ्याची विल्हेवाट लावणारी अकार्यक्षम व्यवस्था
 ड. धोरणे आणि कायदांची अयोग्य अंमलबजावणी
- १०) कार्यरत तंत्रज्ञान (ऑपरेशनल टेक्नॉलॉजी) अंतर्गत खालीलपैकी कोणती योजना सुरू करण्यात आली?
 अ. एटीएम (ATM)   ब. मोबाइल बँकिंग
 क. इलेक्ट्रॉनिक फंड ट्रान्सफर (EFT)   ड. वरील सर्व
- ११) भारतीय रिझर्व्ह बँके चे राष्ट्रीयीकरण _____ मध्ये करण्यात आले.
 अ. १९४५   ब. १९४९
 क. १९३५   ड. १९५२
- १२) नाणे बाजार _____ धोरणाच्या अंमलबजावणीत भारतीय रिझर्व्ह बँकेला मदत करतो.
 अ. वित्तीय   ब. मौद्रिक
 क. अर्थसंकल्पीय   ड. सामाजिक

१. ब. खालील विधाने चूक कि बरोबर ते सांगा. (कोणतेही १०)

१०

१. १९९१ नवीन आर्थिक धोरणाच्या अंमलबजावणीच्या वेळी प्रणव मुखर्जी केंद्रीय अर्थमंत्री होते.
२. आर्थिक वाढ ही एक गुणात्मक संकल्पना आहे.
३. अटल पेन्शन योजना संघटित क्षेत्रातील कामगारांना निवृत्तीवेतन प्रदान करते.
४. भारतीय शेतकऱ्यांमध्ये वृत्ती बदलणे आवश्यक आहे.
५. बहु-पीक घेतल्याने पिकाची तीव्रता वाढते.
६. कृषी खर्च आणि किमतीसाठी समिती हे CACP चे पूर्ण रूप आहे
७. भारतातील बहुसंख्य सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग (MSME) हे मध्यम उद्योग आहेत.
८. अजैविक खतांच्या वापरामुळे जलप्रदूषण होते.
९. सेवा क्षेत्र दुय्यम क्षेत्र म्हणूनही ओळखले जाते.
१०. १९६९ मध्ये १४ बँकांचे राष्ट्रीयीकरण करण्यात आले.
११. समर्थ विमा क्षेत्र हे भारतीय अर्थव्यवस्थेसाठी अत्यंत महत्वाचे आहे
१२. NSE म्हणजे नॅशनल सेक्युरिटीज एक्सचेंज होय.

२. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

१५

- अ) १९९१ चे नवीन आर्थिक धोरण लागू करण्यासाठी कारणीभूत असलेल्या घटकांची चर्चा करा.
- ब) शिक्षण क्षेत्रासाठीच्या भारत सरकारच्या धोरणे आणि कार्यक्रमाचे परीक्षण करा.
- क) यजमान देशांना थेट परकीय गुंतवणुकीचे(FDI) विविध फायदे काय आहेत.

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

१५

- अ) राष्ट्रीय कृषी धोरण २००० चे परिणाम स्पष्ट करा.
- ब) कृषी वित्त स्रोत कोणते आहेत?
- क) कृषी विपणनातील अलीकडील विकासाची चर्चा करा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

१५

- अ) सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग क्षेत्राच्या अलीकडील धोरणात्मक उपक्रमांची चर्चा करा.
- ब) स्पर्धा अधिनियम २००२ ची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- क) भारतातील औद्योगिक प्रदूषणाच्या कारणांची चर्चा करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

१५

- अ) व्यापारी बँकेतील अलीकडील प्रवृत्ती स्पष्ट करा.
- ब) भारतीय नाणे बाजाराच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- क) सेबीची(SEBI) भूमिका स्पष्ट करा.

६. खालील पैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा.

२०

- अ) शाश्वत विकासाची ध्येये
- ब) मेक इन इंडिया
- क) नाबार्ड ची भूमिका
- ड) प्रदूषण नियंत्रणासाठी उपाय
- इ) विमा उद्योगापुढील आव्हाने
- फ) भांडवल बाजाराची रचना